

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Agenda, Sev Ritvale Osnabrvdense

Franz Wilhelm <Osnabrück, Bischof>

Coloniæ Agrippinæ

De Sponsalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41233

nisi litteræ Episcopi, (quas Formatas vocamus,) vel, si Regulares fuerint, Superioris aut Prælati Ordinis sui, testimonium viderint, qui Ordinum susceptorum indubitatam fidem præbeant.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Et primo de Sponsalibus futuri
conjugii; Notæ.

I.

Quoniam ardua res est Matrimonium, in quo vir & mulier ita colligantur, ut nulla de causa, nec per ullam dispensationem, vinculum solvi, & priore vivente, uxor alia superinduci possit; recte Sponsalia illi præmittuntur, tum ut matura deliberatione & præparatione contrahatur, tum ut impedimenta, si quæ subsint, in apertum proferantur.

II. Sunt autem Sponsalia futurarum nuptiarum mutua promissio; quæ per verba futuri temporis, vel nude & simpliciter contrahuntur, vel etiam jurejurando, annuli, arrhæ aut nummi donatione & acceptione, confirmantur.

III. Mutua autem ista promissio ad desponsandos referri debet: nam, etsi parentes pro liberis Sponsalia contrahere possint, invalida tamen censentur, nisi liberorum consensus expressus tacitusve accedat.

IV. Est & illud receptum, ut inter absentes, per litteras, per nuncium, per procuratorem, contrahi possint.

V. Minores septennio, sponsalibus contrahendis non sunt idonei; quod rationis usu carere præsumantur.

VI. Etsi non, ut in Matrimonio ineundo, ita in Sponsalibus contrahendis, Parochi ejusve Vicarii præsentia absolute sit necessaria; tamen, quia in Diœcesibus plerisque more

publico est receptum, ut promissionibus de futuris nuptiis Sacerdos adfit, Sponsaliaque approbet, neque id suo caret fructu; idcirco, si quem Pastorem, ejusve vices gerentem, ad contractum sponsaliorum, seu futurarum nuptiarum promissionem, adhiberi contingat, ad modum sequentem sese geret.

VII. Parochus, non ante in sponsaliorum contractum consentiat, quam perspexerit, desponsandos esse Catholicos, Confirmatos, rudimentorum fidei gnaros, ab excommunicatione liberos, ac impedimenti nullius, quod matrimonio obstare possit, conscios.

VIII. Videat diligenter, num ad sponsalia contrahenda veniant animo lubenti, spontaneo, bene deliberato, nec non judicio mentis integro: aliter si affectos animadvertit, à contractu illos arceat, quandoquidem consensus in matrimonium liberrimus esse debet.

IX. Sed & istud studiose cavebit, ne desponsandi contrahant verbis presentis temporis; efficeretur enim Matrimonium, non Sponsalia, presertim consensu accedente; sed futuri, iisdemque claris & perspicuis, quæ non aliter in foro, quam contrahentium intentione, explicari possint.

X. Post contracta Sponsalia Sponsos instruet, qua religione & fide matrimonium inire debeant. Hortabitur etiam, ut, antequam illud contrahant, vel saltem triduo ante consummationem, sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistie Sacramentum pie accedant.

XI. Monebit præterea, ut, juxta receptam Ecclesiæ consuetudinem, intra quadraginta dies ad matrimonii solemnizationem procedant; interea vero temporis ab omni carnali commercio abstineant.

XII. A quo periculo ut absint longius, serio illis injungetur, ut ne, quod plerique non sine maximo animæ suæ periculo & scandalo faciunt, sub eodem tecto habitent; secus si faxint, se non ante ad matrimonii benedictionem illos admissurum, quam ab invicem discesserint, & digne, pro scandalo Ecclesiæ dato, satisfecerint.

XIII. Et

XIII. Et quoniam, ex decreto Ecclesiæ, nulli conjugio jungendi sunt, nisi proclamationibus tribus publice è suggesto ad populum factis; mandabit Sponsis, ut à suo quisque Parocho hujusmodi denunciations fieri procuret, & ab alterutro dimissoriales ad alterum, qui matrimonium solemnibus benedictione celebraturus est, secum deferat.

XIV. Parochus, aut ex ejus commissione Sacerdos alius, hujusmodi proclamationes factururus, Ecclesiasticas sanctiones observet; nempe ut matrimonio jungendos, ter, non quidem uno die, sed tribus continuis festivis, ante concionem aut inter Missarum solemnias, denunciaret; ut, si qui impedimentum sciant, hoc proponant antequam illi matrimonium contrahant.

XV. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiose impediri posse, si tot præcesserint denunciations; tunc, licentiâ ab Ordinario impetratâ, vel una tantum denunciatio fiat, vel saltem à Parocho, & duobus vel tribus testibus præsentibus, matrimonium celebretur; deinde ante ejus consummationem denunciations in Ecclesia fiant, ad impedimenta cognoscenda: nisi Ordinarius expedire judicaverit, ut prædictæ denunciations remittantur.

XVI. Significabunt Pastores subditis suis, omnes illos, qui aut certo sciunt, aut saltem probabili conjectura credunt, proclamatos sponfos legitimo impedimento à nuptiali contractu prohiberi; idque prece, precio, favore vel odio, reticent; ab Ordinario graviter puniendos esse.

XVII. Si, proclamatione una pluribusve factis, impedimentum opponatur; tum Pastor, aut ejus vicem gerens, opponentem, una cum Sponsis, ad Ordinarium remittet; neque ante ad matrimonii solemnizationem progredietur, quam, id sibi licere, ex Ordinarii literis didicerit; non obstante quod partes inter se transegerint.

XVIII. Ex sponsalibus obligatio ad contrahendum nascitur.

commonendi igitur sunt desponsati, ut ne fidem, mutuo datam, violent, nisi graviter peccare velint.

XIX. Occurrunt tamen certi in jure casus, quibus licite à Sponsalibus discedi potest: videlicet, mutuus partium dissensus, approbata Religionis ingressus, Sacri Ordinis susceptio, subsequens cum alia matrimonium, superveniens alterius Sponsorum fornicatio, affinitas, hæresis, lepra, paralytis, notabilis deformitas, defectus ejus quod ab altero Sponsorum promissum est, fama publica canonici impedimenti; & alii quidam casus, in jure expressi.

XX. In dissolvendis justam ob causam Sponsalibus, Iudicis Ecclesiastici autoritas interponi debet, si causa sit dubia & non satis vulgo explorata.

Ritus & forma celebrandi Sponsalia.

Quamquam, in his partibus, Sponsalia, primum privatim, in presentia solum cognatorum & amicorum, celebrantur; tamen, si aliquando ad solemnem illorum celebrationem Parochum ejusve Vicarium vocari contingat, meminerit ille, decens esse, ut, quando jam prius de omnibus bene inter Sponsum Sponsamque ac utriusque partes convenit, tunc coram ipsis, indutus veste talari, in Ecclesia, ejus porticu, ambitu, vel cimiterio, aut certe loco publico, si ve alias honesto, compareat; ubi, propositâ per aliquem, ad id ex amicis constitutum, conventus causâ, diligenter ad ea, que supra, Not. VI, VII & VIII, posita fuerunt, advertat; atque investiget. Quando de istis à Sponso Sponsaque sufficienter fuerit edoctus, nomina utriusque & cognomina inscribat, ac primum, compellans nomine & cognomine Sponsum, dicat:

N. Venisti huc voluntate libera, nullique adstrictus, ut promittas, te N. quam manum tenes, in uxorem ducturum?

N. Erscheinet ihr alhie aus eigenem freien willen/auch

feiner

keiner anderen die Ehe versprochen habend / das ihr angelobet / diese N. welche ihr bei der hand habt / zu ewrem Ehegemahl zu nehmen?

Affirmante Sponso, simili modo Sponsam interroget. Annuente autem illa, Parochus, apprehensis verecunde utriusque dextris, Sponsum primo, inde Sponsam, sequentia proferre jubebit:

Ego N. coram præsentibus omnibus, promitto, me hanc N. quam teneo, ducturum in legitimam uxorem, si non obtiterit aliquod canonicum impedimentum.

Ich N. verheisse hier vor allen diesen gegenwertigen freunden / diese N. welche ich mit der hand hab / vor mein Ehelich Gemahl zu nehmen / so fern in der heiligen Kirchen kein verhindernus gefunden wird.

*Promissionibus eo modo invicem factis,
Pastor subjunget:*

Et ego hæc Sponsalia vestra, ac promissionem mutuam, autoritate, quâ, ut minister Ecclesiæ, fungor, accepto & approbo, in nomine Pa⁺tris, & Fi⁺lii, & Spiritus ⁺ sancti. Amen.

Post hæc, desponsatis Sacerdos felicem conjugii cæpti successum precetur, & eorum, quæ, de conjugio pie & religiose ineundo, paulo ante, Nota X, XI, XII, XIII, XIV, dicta sunt, admoneat. Ad quæ

*Pag. 308
& 309.*

prompte libenterque persicienda, facilius inducentur, si Tobia & Sara, septemque qui, cum eam libidinis in-

stinctus

stinctū ducerent, ab Asmodeo Demone sunt extincti, exemplum iis proponatur, & præsertim illa Raphaëlis Angeli verba:

Tob. 6. c. d.

Qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum à se & sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus; habet potestatem Dæmonium super eos. Tu autem, cum acceperis eam, ingressus cubiculum, per tres dies continens esto ab ea, & nihil aliud nisi orationibus vacabis cum ea.

Impedimenta, dirimentia Matrimonium.

Parochus, admonitus de aliquo Matrimonio, in sua Parochia contrahendo; primum cognoscat ex his ad quos spectat, qui & quales sint qui matrimonium contrahere volunt; an inter eos sit aliquod canonicum impedimentum; utrum sponte, libere, & secundum honestatem Sacramenti, velint contrahere; utrum sint in ætate legitima; ut vir saltem quatuordecim, mulier vero duodecim annos expleverit; & uterque sciat rudimenta fidei, cum ea deinde filios suos docere debeant.

Noverit ex probatis autoribus, quæ sint canonica impedimenta Matrimonii contrahendi, & quæ contractum dirimant; & qui sint gradus consanguinitatis & affinitatis, & item cognationis spiritalis, ex Baptismi vel Confirmationis Sacramento contractæ, & alia, quæ sequentibus versiculis explicantur; ut sunt:

Error, Conditio, Votum, Cognatio, Crimen,

Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamen, Honestas,

Si sis affinis, si forte coire nequibis.

Si Parochi & duplicis desit præsentia testis,

Raptave